

Davor Bukša u radu *Integracijski procesi u svjetskom gospodarstvu i današnja pozicija Republike Hrvatske* (503.-512.) analizira međunarodne gospodarske odnose vezane za svjetske integracijske procese. Analizira i značenje, ulogu, razvoj te poziciju Republike Hrvatske u odnosu prema Europskoj uniji.

U drugom dijelu Zbornika slijede prikazi triju svezaka stručnih časopisa i triju znanstvenih knjiga te *Osvrt na znanstvenu studiju o bosanskohercegovačkoj agresiji na Hrvate srednje Bosne 1992.-1994.* Mislava Elvisa Lukšića (528.-550.). Na kraju Zbornika prikazana je i svečanost otkrivanja spomen-poprsja dr. sc. Vjekoslavu Maštroviću u perivoju Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru (21. studenoga 2003.) (551.-558.).

Vladimir Huzjan

Anali Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, sv. 41, Zagreb - Dubrovnik, 2003., 329 str.

Najnoviji, 41., broj *Anala* donosi niz tematski raznolikih članaka vezanih za bogatu povijest Dubrovnika. Prvi rad članak je Zdenke Janeković-Römer *Nasilje zakona: Gradska vlast i privatni život u kasnosrednjovjekovnom i ranonovoovjekovnom Dubrovniku* (9.-44.). Pokazuje se kako je u Dubrovniku mit o gradu kao zajednici reda koji prihvaćaju svi građani, uz dobro razvijen administrativni aparat Republike u 15. i 16. stoljeću, postao društvena stvarnost. Mjere koje je poduzimala Republika, usredotočena na red i nadzor zajednice, itekako su zadirale u područje privatnog i intimnog. Opisujući situaciju u gradskim statutima te zakonske odredbe, autorica uočava kako su za benigne prijestupe propisane i često donošene drakonske kazne. Ponašanje ljudi vlast je u Dubrovniku uspjela staviti pod svoju kontrolu čvršće od moćnijih europskih država, miješajući se u ovlasti Crkve i koristeći se njezinom moralnom doktrinom.

Nella Lonza u radu naziva *Srednjovjekovni zapisnici dubrovačkog kaznenog suda: izvorne cjeline i arhivsko stanje* (45.-74.) upozorava na vrijednost dobro očuvane, ali ne i sređene, dubrovačke sudske građe od 13. do 15. st. S propašću Dubrovačke Republike arhivska se građa rasipa, a prvi pokušaji njezina sistematiziranja nisu provedeni baš najuspješnije. Temeljnomo razredbom kaznenih registara na *Lamenta de intus* i *Lamenta de foris* omogućuje se ciljano traženje podataka za određenu temu te provedba sustavnih analiza onodobnog pravosuđa. Stoga je osobiti doprinos tog rada u pokušaju rekonstrukcije izvornih nizova zapisa dubrovačkoga kaznenog suda, što je i vizualno predočeno tabličnim pregledom dvaju kaznenih registara. Također se naglašava velika vrijednost tih registara u usporedbi s registrima drugih gradova u Dalmaciji i Italiji.

(Ne)autentični prikazi Dubrovnika tema su članka *Grafike koje ipak ne prikazuju Dubrovnik 15. i 16. stoljeća* Antuna Ničetića. Autor upozorava na često krivu upotrebu različitih grafika i crteža koji bi, tobože, trebali prikazivati Dubrovnik. Tekst je popraćen prilogom koji sadrži 11 grafika i crteža od kojih su neki vjerni prikazi Grada, dok bi drugi trebali prikazivati njegovu panoramu, ali s njom nemaju veze.

U kudikamo najopsežnijem radu ovoga broja *Anala*, *Stanovništvo i bruto domaći proizvod Hrvatske (1500-1913) u kontekstu najnovijeg rada Angusa Maddisona* (91.-156.) Vladimira Stipetića, sagledava se hrvatski gospodarski razvoj od 16. do početka 20. st. u širem, svjetskom kontekstu, a na osnovi dviju makroekonomskih veličina kojima se u svojoj najnovijoj knjizi koristi ekonomski povjesničar Angus Maddison – broj stanovnika i bruto-domaći proizvod po stanovniku. Popraćen mnogim tablicama i grafikonima, članak upozorava na nedostatnu argumentiranost gospodar-

skih podataka koji se pojavljuju u našoj historiografiji te nastoji suvremenu gospodarsku situaciju objasniti u svjetlu povijesnih zbivanja.

Matične knjige grada Pule od 1613. do 1817. predmet su analize koju u članku *Nastanjenici i prolaznici iz Dubrovačke Republike, Boke kotorske i Mletačke Albanije u Puli (17.-19. stoljeće)* (157.-174.) provodi Slaven Bertoša. Uvidom u tu vrst izvora otkrivaju se mjesta i područja s kojih su doseljenici došli, njihov broj, te okolnosti dolaska. Tim radom otvara se novi aspekt proučavanja veza između Pule te udaljenijih krajeva mletačkih provincija na Jadranu kao i Dubrovačke Republike, a ujedno se utvrđuje postojanje određenih pomicanja stanovništva. Istodobno se upozorava na matične knjige grada Pule kao važno povijesno vrelo za poznavanje Pule i Istre.

Prilog kojim povjesničar umjetnosti Igor Fisković pridonosi poznavanju dubrovačke baštine naslovljen je *Maniristički vrt Crijevića u Dubrovniku (175.-210.)*. Analizom ladanjskog sklopa Crijevića upoznajemo se s onodobnim estetskim dostignućima te svjetonazorima iz kojih on izrasta. Ljetnikovac, smatra autor, u sebi utjelovljuje čežnju čovjeka za životom i za susretom s prirodom. Upozorava se na kontakt s francuskim umjetnikom Jakovom iz Orleansa (šezdesete i sedamdesete godine 16. st.) te na nepravedno zapostavljanje manirizma kao zasebnoga stilskog razdoblja. Priložene su fotografije te nekolicina tlocrta vezanih uz spomenuti ladanjski kompleks.

Članak *Palača Gozze-Gučetić u Ulici Svetog Josipa u Dubrovniku (dosad nazivana Martinušić)* (211.-242.) Patricije Veramente-Paviše bavi se još jednim iznimnim zdanjem koje ima mjesto u povijesti Dubrovnika. Palača je, kako stoji u naslovu, dosad nazivana Martinušić, ali je autorica sklona pripisati ju rodu Gozze. Budući da arhivski spisi o palači nisu sačuvani, do tog zaključka dolazi usporedbom grbova dviju obitelji te temeljem činjenice da u renesansi rod Martinussio gubi važnost i nestaje, dok rod Gozze u istom razdoblju doživljava vrhunac. Konzervatorskim, restauratorskim i arheološkim istraživanjima uočava se da je palača, čija se izgradnja datira u polovinu ili na kraj 16. stoljeća, tijekom 19. st. doživjela znatne izmjene.

Jedan od mogućih aspekata proučavanja pozicije žene u društvenom miljeu nalazimo u radu Slavice Stojan *Ženski nadimci u starom Dubrovniku (243.-258.)*. U zapisnicima sudske kancelarije Kaznenog suda, u sudskim presudama te oporukama autorica nalazi niz pejorativnih, neutralnih, komičnih i groteskno-vulgarnih nadimaka kojima je svrha indentificirati žensku osobu (u načelu s ruba društva), pružajući o njoj obično dodatne obavijesti ili iskazujući o njoj mišljenje sredine.

Život i značaj Luke Stullija (1772.-1828.) tema je članka *Luko Stulli i dubrovačka književna baština Stjepana Ćosića (259.-286.)*. Stulli je bio svestrano obrazovana osoba, pripadnik književnoga kruga koji se oblikovao u Dubrovniku u doba kasnoga klasicizma. Tim člankom upoznajemo Stullija kao književnika, njegove književno-estetske nazore te okolnosti koje su utjecale na njihovo oblikovanje. Zanimljivo je da je kao član spomenutoga dubrovačkoga kruga pripadao jednom od posljednjih važnih uporišta latinske književnosti u Europi.

Posljednji rad ovog broja *Anala* nosi naslov *Luko Paljetak – poeta ludens hrvatskog pjesništva*. Autorica je lektor hrvatskoga jezika Katja Bakija. Prateći neke od pjesama koje je taj suvremeni pjesnik posvetio slavnim osobama Dubrovnika, uočavamo Paljetkov odnos spram rodnoga grada i njegove baštine.

Na kraju *Anala* nalazimo osvrte i kritike te popis izdanja Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku.

Ivanka Magić